

Тобто, по-перше, набувають великого значення зворотні зв'язки, які досить активно вивчаються в кібернетиці, синергетиці та інших системних науках; по-друге, допоміжні засоби, і зокрема книга стають «рівноправними» складовими навчального процесу в рамках більш загальної комп'ютеризованої інформаційної системи; по-третє, навчальний процес має ініціювати саме учень. Варто зауважити, що наявність обернених зв'язків фактично обумовлює адаптивність навчального процесу.

В зв'язку з вищезазначеним, виникає додаткова проблема — проблема контролю успішності такого навчання. В рамках нового підходу тільки сучасні інформаційні технології можуть дати можливість ефективно проводити контроль та облік успішності навчання. При цьому, враховуючи адаптивний характер процесу, необхідно використання інформаційних систем із можливостями оперативного адаптивного інтелектуального реагування на процес, із можливістю динамічно змінювати навіть структуру навчального процесу. Прикладом систем такого класу є експертні системи.

Отже, тільки спільне використання новітніх педагогічних та інформаційних технологій з орієнтуванням на особистість учня у тісній інтеграції в сучасне соціально-економічне середовище може призвести до такого необхідного значного підвищення ефективності функціонування системи освіти.

Я. М. Столярчук, канд. екон. наук,
доцент кафедри міжнародної економіки

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Згідно діючого в КНЕУ «Положення про організацію навчального процесу в Київському національному економічному університеті» від 1994 року та «Методичних матеріалів щодо поточного і підсумкового контролю знань студентів», результати іспиту з навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» враховують успішність студентів протягом семестру.

З цією метою за програмним матеріалом дисципліни розроблено два модулі. Перший модуль охоплює тему 1 робочої навчальної програми, другий — 2—9 теми.

Засвоєння студентами програмного матеріалу першого модуля завершується написанням контрольної роботи, яка складається з одного питання (загалом виноситься 5 питань з першої теми). Включення в модуль 1 лише першої теми навчальної програми з

дисципліни «Міжнародна економіка» не було випадковим, оскільки саме вона є базовою та фундаментальною, яка з теоретико-методологічної точки зору розкриває загальну «архітектуру» сучасної міжнародної економічної системи: вивчає сутність та особливості світового господарства, теоретичні основи міжнародної економічної діяльності, знайомить студентів з основними суб'єктами, формами, рівнями та розкриває середовище розвитку міжнародних економічних відносин.

Виконання модуля оцінюється за трирівневою шкалою 10; 5; 0 балів. Як правило, проблем з оцінюванням знань студентів не виникає, оскільки питання першого модуля об'ємні, носять проблемний характер та дозволяють викладачам об'єктивно визначити рівень засвоєння матеріалу. Разом з тим, на нашу думку, до переліку завдань першого модуля слід було б включити такі питання як: систематизація країн світового господарства, тенденції та особливості розвитку міжнародного поділу праці на сучасному етапі тощо.

Дещо інша ситуація складається з поточним контролем знань студентів при написанні другого модуля. Студенти складають його у комп'ютерних класах університету. Контрольна робота носить форму тестових питань, на основі яких розроблено програму «Екзамен». Позитивним є те, що результати тестування узагальнюються автоматично, що значно полегшує роботу викладача в аудиторії. Крім того, протягом однієї академічної години студент має змогу протестуватися на комп'ютері кілька разів і заявити найвищий отриманий результат.

Разом з тим, складання другого модуля в окремих випадках не позбавлено такого вагомого недоліку як необ'єктивність. Справа в тому, що викладачі неодноразово стикалися з таким фактом: студенти, які отримали достатньо високу оцінку за другий модуль, продовжували виконувати тестові завдання вже за своїх товаришів. Утворювався по суті «конвеєр» тестування з виокремленням «виконавців» (їх у групі не більше 6—8 чоловік) та «замовників» (решта групи). Інколи складалася ситуація, коли результати поточного контролю студентів, які сумлінно виконували завдання виявлялися нижчими від результатів «замовників», оскільки до закінчення заняття «виконавець», як правило, демонстрував найвищі показники засвоєння матеріалу, які зараховувалися в актив тих студентів, які самостійно тестових завдань не виконували.

З метою уникнення такої ситуації необхідно посилити контроль з боку викладачів за виконанням тестових завдань, розбивати академічну групу на підгрупи та вилучати тих студентів, які

вже склали тест, щоб не допускати «підтасовування» результатів модульного поточного контролю.

Крім виконання модульних завдань винятково актуальною у сучасній вищій школі є і проблема оцінювання активності студентів на заняттях. Так, згідно «Методичних матеріалів щодо поточного і підсумкового контролю знань студентів», бали, які можна отримати на семінарах з дисципліни «Міжнародна економіка», варіюються від 5 (відповіді з оцінками «задовільно» та «добре»), до 10 (відповіді з оцінками «добре» та «відмінно»).

Поряд з цим, особлива увага приділяється стимулюванню самостійної роботи студентів у проведенні ними наукових досліджень, що визначається, передусім, тією обставиною, що значна частина програмного матеріалу з дисципліни «Міжнародна економіка» виноситься на самостійне опрацювання.

Тому на кафедрі розроблено та практично реалізуються ефективні форми контролю та стимулювання наукової роботи студентів. Зокрема, передбачено таку форму оцінювання рівня засвоєння матеріалу як написання студентами рефератів, ессе, доповідей з актуальних проблем міжнародної економіки, за які можна отримати додаткових 10 балів. Позитивним є те, що теми робіт попередньо узгоджуються з викладачем, що дозволяє уникати їх дублювання.

Резюмуючи вищесказане, можна констатувати, що адекватні методики поточного контролю знань студентів з дисципліни «Міжнародна економіка» значно підвищують ефективність занять та навчального процесу загалом, оскільки студенти мають змогу виходити за межі звичайного пізнавального засвоєння дисципліни і оволодіти навичками творчого критичного аналізу навчального матеріалу і незалежного мислення. Саме це є невід'ємною частиною підготовки фахівців нової генерації, управлінських кадрів, здатних до творчої професійної діяльності та інноваційних методів господарювання.

Н. О. Татаренко, канд. екон. наук,
професор кафедри міжнародної економіки

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЯК ЧИННИК ЇХНЬОГО ПОГЛИБЛЕННЯ

Система освіти у вищих навчальних закладах України за технологіями організації навчання — комплексною узгодженістю нормативних курсів, забезпеченням інформацією та навчальними посібниками, методами подання матеріалу — усе більшою мірою інтегрується із західними стандартами. Водночас, широкі можли-